

## Тема: Договір зберігання

**Мета вивчення теми:** дати уявлення про договір зберігання, визначити його предмет, сторони, форму; розкрити юридичну характеристику договору зберігання; засвоєння студентами основних прав та обов'язків сторін та основних положень цивільної відповідальності за невиконання або неналежне виконання умов договору зберігання.

### План лекційного заняття:

1. Загальна характеристика договору зберігання.
2. Права та обов'язки сторін за договором зберігання. Відповідальність за порушення умов договору.
3. Зберігання на товарному складі.
4. Спеціальні види зберігання.

### Рекомендовані нормативно-правові акти:

Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. (із змінами) № 435-IV (Глава 66). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

Про фінансові послуги та фінансові компанії : Закон України від 14.12.2021 р. (із змінами) № 1953-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text>.

Про банки та банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. (із змінами) № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2121-14#Text>.

Про сертифіковані товарні склади та прості і подвійні складські свідоцтва : Закон України від 23.12.2004 р. (із змінами) № 2286-IV <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2286-15#Text>.

### 1. Загальна характеристика договору зберігання

**Значення зберігання:** всебічно сприяти збереженню будь-якої форми власності.

**Договір зберігання** – договір, за яким одна сторона (зберігач) зобов'язується зберігати річ, яка передана їй другою стороною (поклажодавцем), і повернути її поклажодавцеві у схоронності (ст. 936 ЦК України).

**Юридична характеристика:** реальний (може бути консенсуальним якщо сторони – юридичні особи); може бути як безоплатним, так і оплатним (якщо визначено в законі або в договорі); двосторонній (взаємний). Договір зберігання є **публічним**, якщо зберігання речей здійснюється суб'єктом підприємницької діяльності на складах (у камерах, приміщеннях) загального користування.

**Предмет:** фактичні послуги, що надаються зберігачем поклажодавцю та спрямовані на забезпечення збереження майна (а) індивідуально-визначені речі (ризик випадкової загибелі лежить на власникові – поклажодавцеві); б) речі, визначені родовими ознаками (ризик випадкової загибелі лежить на зберігачеві, оскільки до нього переходить право власності).

**Знеособлене зберігання речей** – взяті на зберігання речі одного поклажодавця можуть бути змішані з речами того самого роду і тієї самої якості інших поклажодавців, тобто повертаються не ті самі речі, а річ того самого роду і тієї самої якості.

#### **Сторони договору:**

**1) Поклажодавець.** Поклажодавцями можуть бути будь-які фізичні та юридичні особи. Поклажодавцем, як правило, є власник майна. Однак ним може бути також особа, якій власник передав майно на підставах, визначених актами цивільного законодавства. Майно може бути передане поклажодавцю власником у довірче управління, за договорами майнового найму (оренди), позички тощо.

**2) Зберігач.** Зберігачами можуть бути будь-які фізичні та юридичні особи. Зберігання на засадах підприємницької діяльності може здійснювати тільки професійний зберігач (ч. 2 ст. 936 ЦК України). В останньому випадку прийняття речі на зберігання визначається як його обов'язок (ст. 940 ЦК України). Зокрема професійний зберігач, який зберігає речі на складах (у камерах схову, інших пристосованих для їх зберігання приміщеннях) загального користування, не має права відмовитися від укладення договору зберігання за наявності у нього такої можливості. Зберігач повинен мати відповідні умови для забезпечення схоронності переданих на зберігання речей.

**Форма договору:** письмова, якщо договір укладається між юридичними особами; між фізичною та юридичною особою; між фізичними особами на суму, що перевищує у 20 і більше разів розмір неоподаткованого мінімуму доходів громадян.

**Договір зберігання, за яким зберігач зобов'язується прийняти річ на зберігання в майбутньому,** має бути укладений у письмовій формі, незалежно від вартості речі, яка буде передана на зберігання. Письмова форма договору вважається дотриманою, якщо прийняття речі на зберігання посвідчене розпискою, квитанцією або іншим документом, підписаним зберігачем.

Прийняття речі на зберігання при пожежі, повені, раптовому захворюванні або за інших надзвичайних обставин **може підтверджуватися свідченням свідків.**

Прийняття речі на зберігання **може підтверджуватися** виданням поклажодавцеві **номерного жетона, іншого знака,** що посвідчує прийняття речі на зберігання, якщо це встановлено законом, іншими актами цивільного законодавства або є звичним для цього виду зберігання.

**Строк зберігання.** Договір може бути строковим та безстроковим. Строк визначає межі обов'язків зберігача. Зберігач не має права вимагати від поклажодавця достроково забрати своє майно, якщо в договорі обумовлено строк його дії. Навпаки, поклажодавець може у будь-який момент вимагати повернення майна, навіть, якщо строк дії договору ще не закінчився. Якщо договір було укладено на певний строк, зберігач має право вимагати, щоб поклажодавець прийняв від нього майно, якщо настав строк. Зберігач

зобов'язаний зберігати річ протягом строку, встановленого у договорі зберігання. Якщо строк зберігання у договорі зберігання не встановлений і не може бути визначений виходячи з його умов, зберігач зобов'язаний зберігати річ до пред'явлення поклажодавцем вимоги про її повернення. Якщо строк зберігання речі визначений моментом пред'явлення поклажодавцем вимоги про її повернення, зберігач має право зі спливом звичайного за цих обставин строку зберігання вимагати від поклажодавця забрати цю річ в розумний строк.

**Плата за договором.** Плата за зберігання та строки її внесення встановлюються договором зберігання. Якщо поклажодавець після закінчення строку договору зберігання не забрав річ, він зобов'язаний внести плату за весь фактичний час її зберігання. Установчим документом юридичної особи або договором може бути передбачено безоплатне зберігання речі. Витрати зберігача на зберігання речі можуть бути включені до плати за зберігання. Витрати, які сторони не могли передбачити при укладенні договору зберігання (**надзвичайні витрати**), відшкодовуються понад плату, яка належить зберігачеві. При безоплатному зберіганні поклажодавець зобов'язаний відшкодувати зберігачеві здійснені ним витрати на зберігання речі, якщо інше не встановлено договором або законом.

## **2. Права та обов'язки сторін за договором зберігання. Відповідальність за порушення умов договору**

### **Обов'язки зберігача:**

– прийняти річ на зберігання (для професійних зберігачів, які зберігають речі на складах (у камерах, приміщеннях) загального користування). Зберігач звільняється від обов'язку прийняти річ на зберігання, якщо у зв'язку з обставинами, які мають істотне значення, він не може забезпечити її схоронності. Якщо річ мала бути передана на зберігання в майбутньому, зберігач звільняється від обов'язку прийняти річ на зберігання, якщо у зв'язку з обставинами, які мають істотне значення, він не може забезпечити її схоронності;

– вживати усіх заходів, встановлених договором, законом, іншими актами цивільного законодавства, для забезпечення схоронності речі. Якщо зберігання здійснюється безоплатно, зберігач зобов'язаний піклуватися про річ, як про свою власну;

– виконувати свої обов'язки за договором зберігання особисто. Зберігач має право передати річ на зберігання іншій особі у разі, якщо він вимушений це зробити в інтересах поклажодавця і не має можливості отримати його згоду. Про передання речі на зберігання іншій особі зберігач зобов'язаний своєчасно повідомити поклажодавця. У разі передання зберігачем речі на зберігання іншій особі умови договору зберігання є чинними і первісний зберігач відповідає за дії особи, якій він передав річ на зберігання;

– негайно повідомити поклажодавця про необхідність зміни умов зберігання речі і отримати його відповідь. У разі небезпеки втрати, нестачі або

пошкодження речі зберігач зобов'язаний змінити спосіб, місце та інші умови її зберігання, не чекаючи відповіді поклажодавця;

– якщо річ пошкоджена або виникли реальна загроза її пошкодження чи інші обставини, що не дають змоги забезпечити її схоронність, а вжиття заходів з боку поклажодавця очікувати неможливо, зберігач має право продати річ або її частину. Якщо зазначені обставини виникли з причин, за які зберігач не відповідає, він має право відшкодувати свої витрати з суми виторгу, одержаної від продажу речі. Наявність зазначених обставин доводиться зберігачем;

– договором зберігання, в якому зберігачем є особа, що здійснює зберігання на засадах підприємницької діяльності (**професійний зберігач**), може бути встановлений обов'язок зберігача зберігати річ, яка буде передана зберігачеві в майбутньому;

– повернути поклажодавцеві річ, яка була передана на зберігання, або відповідну кількість речей такого самого роду та такої самої якості. Річ має бути повернена поклажодавцю в такому стані, в якому вона була прийнята на зберігання, з урахуванням зміни її природних властивостей. Зберігач зобов'язаний передати плоди та доходи, які були ним одержані від речі. Тотожність речі, яка була прийнята на зберігання, і речі, яка була повернута поклажодавцеві, може підтверджуватися свідченням свідків.

#### **Обов'язки поклажодавця:**

– поклажодавець, який не передав річ на зберігання (була попередня домовленість про передання речі на зберігання), зобов'язаний відшкодувати зберігачеві збитки, завдані йому у зв'язку з тим, що зберігання не відбулося, якщо він в розумний строк не попередив зберігача про відмову від договору зберігання;

– забрати річ після закінчення строку зберігання.

#### **Права поклажодавця:**

– передача майна на зберігання.

#### **Права зберігача:**

– на пропорційну частину плати, якщо зберігання припинилося достроково через обставини, за які зберігач не відповідає.

Зберігач не має права без згоди поклажодавця користуватися річчю, переданою йому на зберігання, а також передавати її у користування іншій особі.

**Відповідальність сторін за договором. Відповідальність зберігача за втрату (нестачу) або пошкодження речі.** За втрату (нестачу) або пошкодження речі, прийнятої на зберігання, зберігач відповідає на загальних підставах. Професійний зберігач відповідає за втрату (нестачу) або пошкодження речі, якщо не доведе, що це сталося внаслідок непереборної сили, або через такі властивості речі, про які зберігач, приймаючи її на зберігання, не знав і не міг знати, або внаслідок умислу чи грубої необережності поклажодавця. Зберігач відповідає за втрату (нестачу) або пошкодження речі після закінчення строку зберігання лише за наявності його умислу або грубої

необережності. **Збитки, завдані поклажодавцеві втратою (нестачею) або пошкодженням речі, відшкодовуються зберігачем:**

- 1) у разі втрати (нестачі) речі – у розмірі її вартості;
- 2) у разі пошкодження речі – у розмірі суми, на яку знизилася її вартість.

Якщо внаслідок пошкодження речі її якість змінилася настільки, що вона не може бути використана за первісним призначенням, поклажодавець має право відмовитися від цієї речі і вимагати від зберігача відшкодування її вартості.

**Відшкодування збитків, завданих зберігачеві.** Поклажодавець зобов'язаний відшкодувати зберігачеві збитки, завдані властивостями речі, переданої на зберігання, якщо зберігач, приймаючи її на зберігання, не знав і не міг знати про ці властивості.

ЦК України містить цілу низку правил щодо зберігання на товарному складі та стосовно спеціальних видів зберігання речей. Такий підхід до регулювання відносин зі зберігання речей є виправданим, оскільки значно розширює сферу використання відповідних договорів, спонукає до більш детального регулювання відносин, що виникають з укладених договорів.

### 3. Зберігання на товарному складі

**Товарним складом** є організація, яка зберігає товар та надає послуги, пов'язані зі зберіганням, на засадах підприємницької діяльності. **Товарний склад є складом загального користування**, якщо відповідно до закону, інших нормативно-правових актів або дозволу (ліцензії) він зобов'язаний приймати на зберігання товари від будь-якої особи.

**Договір складського зберігання** – договір, за яким товарний склад зобов'язується за плату зберігати товар, переданий йому поклажодавцем, і повернути цей товар у схоронності. Договір складського зберігання, укладений складом загального користування, є **публічним** договором.

**Форма:** письмова. Письмова форма договору складського зберігання вважається дотриманою, якщо прийняття товару на товарний склад посвідчене складським документом.

Якщо товарний склад має право розпоряджатися речами, визначеними родовими ознаками, до відносин сторін застосовуються положення про договір позики, а час та місце повернення товарів визначаються загальними положеннями про зберігання.

**Огляд товару.** Товарний склад зобов'язаний за свій рахунок оглянути товар при прийнятті його на зберігання для визначення його кількості та зовнішнього стану. Товарний склад зобов'язаний надавати поклажодавцеві можливість оглянути товар або його зразки протягом усього часу зберігання, а якщо предметом зберігання є речі, визначені родовими ознаками, – взяти проби та вжити заходів, необхідних для забезпечення його схоронності. Товарний склад або поклажодавець при поверненні товару має право вимагати його огляду та перевірки якості. Витрати, пов'язані з оглядом речей, несе сторона, яка вимагала огляду та перевірки. Якщо при поверненні товару він не був

спільно оглянутий або перевірений товарним складом та поклажодавцем, поклажодавець має заявити про нестачу або пошкодження товару у письмовій формі одночасно з його одержанням, а щодо нестачі та пошкодження, які не могли бути виявлені при звичайному способі прийняття товару, – протягом трьох днів після його одержання. У разі відсутності заяви поклажодавця вважається, що товарний склад повернув товар відповідно до умов договору.

**Зміна умов зберігання та стан товару.** Якщо для забезпечення схоронності товару потрібна негайна зміна умов його зберігання, товарний склад зобов'язаний самостійно вжити відповідних невідкладних заходів та повідомити про них поклажодавця. У разі виявлення пошкоджень товару склад зобов'язаний негайно скласти акт і того ж дня повідомити про це поклажодавця.

**Складські документи.** Товарний склад на підтвердження прийняття товару видає **один із таких складських документів:**

**1) складську квитанцію;**

**2) просте складське свідоцтво.** Просте складське свідоцтво видається на пред'явника. Просте складське свідоцтво має містити такі відомості:

- найменування та місцезнаходження товарного складу, що прийняв товар на зберігання;
- номер свідоцтва за реєстром товарного складу;
- найменування і кількість прийнятого на зберігання товару – число одиниць та (або) товарних місць та (або) міра (вага, об'єм) товару;
- дата видачі свідоцтва;
- ідентичні підписи уповноваженої особи та печатки товарного складу;
- вказівку на те, що воно видане на пред'явника.

Документ, що не відповідає цим вимогам, не є простим складським свідоцтвом.

**3) подвійне складське свідоцтво.** Подвійне складське свідоцтво складається з двох частин – складського свідоцтва та заставного свідоцтва (варанта), які можуть бути відокремлені одне від одного. У кожній з двох частин подвійного складського свідоцтва мають бути однаково зазначені:

- найменування та місцезнаходження товарного складу, що прийняв товар на зберігання;
- номер свідоцтва за реєстром товарного складу;
- найменування юридичної особи або ім'я фізичної особи, від якої прийнято товар на зберігання, її місцезнаходження або місце проживання;
- найменування і кількість прийнятого на зберігання товару – число одиниць та (або) товарних місць та (або) міра (вага, об'єм) товару;
- строк, на який прийнято товар на зберігання, або вказівка на те, що товар прийнято на зберігання до запитання;
- розмір плати за зберігання або тарифи, на підставі яких вона обчислюється, та порядок її сплати;
- дата видачі свідоцтва.

Кожна з двох частин подвійного складського свідоцтва повинна також містити ідентичні підписи уповноваженої особи та печатки товарного складу.

Документ, що не відповідає цим вимогам, не є подвійним складським свідоцтвом.

#### **Права володільця складського та заставного свідоцтва:**

- розпоряджатися товаром, що зберігається на товарному складі;
- володільць лише складського свідоцтва має право розпоряджатися товаром, але цей товар не може бути взятий зі складу до погашення кредиту, виданого за заставним свідоцтвом;
- володільць лише заставного свідоцтва має право застави на товар на суму відповідно до суми кредиту та процентів за користування ним. У разі застави товару відмітка про це робиться на складському свідоцтві.

**Видача товару за подвійним складським свідоцтвом.** Товарний склад видає товари володільцеві складського та заставного свідоцтва (подвійного складського свідоцтва) лише в обмін на обидва свідоцтва разом. Володільцеві складського свідоцтва, який не має заставного свідоцтва, але сплатив суму боргу за ним, склад видає товар лише в обмін на складське свідоцтво та за умови надання разом з ним квитанції про сплату всієї суми боргу за заставним свідоцтвом. Товарний склад, що видав товар володільцеві складського свідоцтва, який не має заставного свідоцтва та не сплатив суму боргу за ним, відповідає перед володільцем заставного свідоцтва за платіж усієї суми, забезпеченої за ним. Володільць складського та заставного свідоцтва має право вимагати видачі товару частинами. При цьому в обмін на первісні свідоцтва йому видаються нові свідоцтва на товар, що залишився на складі.

#### **4. Спеціальні види зберігання**

**До спеціальних видів зберігання ЦК України відносить** зберігання речі у ломбарді, зберігання цінностей у банку, зберігання в індивідуальному банківському сейфі, зберігання речей у камерах схову організацій, підприємств транспорту, зберігання речей пасажира під час його перевезення, зберігання речей у готелі, зберігання речей, що є предметом спору та зберігання автотранспортних засобів.

**1. Зберігання речей у ломбарді** (ст. 967 ЦК України). Відповідно до ст. 30 Закону України «Про фінансові послуги та фінансові компанії», **ломбард** – це фінансова установа, яка на підставі ліцензії на діяльність ломбарду має право надавати фізичним особам фінансові послуги з надання коштів та банківських металів у кредит у вигляді ломбардних кредитів. Зобов'язання позичальника за ломбардним кредитом при зверненні стягнення на предмет застави обмежуються вартістю предмета застави, визначеною в договорі про надання такого кредиту. Предметом застави (закладу) за ломбардним кредитом може бути **будь-яке рухоме майно, яке має індивідуальні ознаки та належить позичальнику на праві власності**. З цього загального правила є винятки. Так, відповідно до положень ч. 8 цієї статті **не можуть бути предметом застави в межах договору про надання ломбардного кредиту:**

- 1) нерухоме майно (включаючи землю), фінансові інструменти, корпоративні права, а також пов'язані з ними майнові права позичальника;

2) кошти в національній або іноземних валютах (крім готівкових банкнот та монет, що мають нумізматичну цінність та вилучені з обігу в Україні);

3) електронні гроші, віртуальні активи;

4) об'єкти, зазначені у ч. 4 ст. 576 ЦК України (культурні цінності, що є об'єктами права державної чи комунальної власності і занесені або підлягають занесенню до Державного реєстру національного культурного надбання; пам'ятки культурної спадщини, занесені до Переліку пам'яток культурної спадщини, що не підлягають приватизації).

Предмет застави (закладу) підлягає передачі його власником (співвласником) у володіння та/або на збереження кредитору. Забороняється передача предметів застави (закладу) поштою (експрес-поштою).

У межах договору про надання ломбардного кредиту:

1) ломбард зобов'язаний здійснити ідентифікацію фізичної особи, яка бажає стати позичальником, відповідно до законодавства;

2) предмет застави (закладу) позичальника може бути продано або передано у володіння третій особі без згоди позичальника виключно після спливу строку, встановленого договором.

Предмет застави (закладу), переданий на зберігання ломбарду, повинен зберігатися у спеціально призначеному для цього місці. Таким місцем має бути окреме приміщення, окрема територія, інше місце з обмеженим доступом, що розташовані за місцезнаходженням ломбарду чи його відокремленого підрозділу або за іншою адресою, визначеною договором застави (закладу).

Ломбарду забороняється користуватися та розпоряджатися предметом застави (закладу), крім випадків, визначених законом.

**2. Зберігання цінностей у банку** (ст. 969 ЦК України). Право банків надавати послуги з відповідального зберігання цінностей та документів й надання в оренду сейфів для забезпечення їх схоронності і, одночасно, вільного доступу поклажодавця до них визначається положеннями ст. 47 Закону України «Про банки і банківську діяльність». Так, у п. 4 ч. 8 ст. 47 закріплено, що банк, крім надання фінансових послуг, має право здійснювати також діяльність щодо зберігання цінностей (у тому числі щодо обліку і зберігання цінних паперів та інших коштовностей, конфіскованих (заарештованих) на користь держави та/або визнаних безхазяйними) або надання в майновий найм (оренду) індивідуального банківського сейфа.

У цьому випадку документи та цінності передаються банку на зберігання з виданням поклажодавцю **іменного документа**. У останньому зазначаються прізвище, ім'я та по батькові поклажодавця, реквізити банку і умови зберігання та повернення речей. Цей спеціальний вид зберігання може ґрунтуватись на двох окремих договорах. За договором зберігання цінностей у банку останній приймає на зберігання документи, цінні папери, дорогоцінні метали, каміння, інші коштовності та цінності. Договір може укладатись як на певний, узгоджений сторонами строк, так і бути безстроковим. Як правило, такі речі зберігаються без визначення строку їх зберігання і підлягають поверненню на вимогу поклажодавця. Якщо предметом зберігання є цінні папери, банк, за

уповноваженням поклажодавця, може вчиняти правочини з ними. Це, зокрема можуть бути правочини по управлінню цінними паперами. Вони полягають у відчуженні банком цінних паперів, переданих на зберігання і придбання інших, більш прибуткових і ринково привабливих, з постійним урахуванням і збереженням їх сукупної ринкової вартості. Можливість одночасного зберігання і здійснення правочинів стосовно цінних паперів обумовлена насамперед їх правовою природою і статусом банку як фінансової установи, що може здійснювати операції з ними. Саме це дозволяє поєднувати забезпечення схоронності і управління цінними паперами.

За окремим договором банк може надати поклажодавцеві можливість зберігання цінностей або документів у індивідуальному банківському сейфі. У цьому разі він надає поклажодавцеві можливість користуватися ним (його частиною або спеціальним приміщенням). Умови такого договору також можуть бути різними. В одному випадку банк зобов'язується приймати цінності і документи, що становлять предмет зберігання, а також контролювати забезпечення їх схоронності, поміщення в сейф і одержання поклажодавцем. В іншому випадку поклажодавцеві за договором може бути надане право особистого доступу до сейфа (його частини або спеціального приміщення), що знаходиться під охороною. За таким договором поклажодавець має право особисто розміщувати і вилучати цінності, які знаходяться у банку на зберіганні. Для цього він отримує ключі від сейфа, а також відповідні документи або картки, які ідентифікують його і посвідчують право доступу до сейфа (або спеціального приміщення) та одержання з нього цінностей. У цьому разі банк позбавлений можливості контролювати вміст сейфа, але зобов'язаний унеможливити проникнення у приміщення, де він знаходиться, осіб, які не мають права доступу до нього. Стаття 971 ЦК України також передбачає можливість укладення договору про надання індивідуального банківського сейфа, що не охороняється банком. До відносин сторін, які виникають в зв'язку з укладенням такого договору, застосовуються положення про майновий найм (оренду) (глава 58 ЦК України).

**3. Зберігання речей у камерах схову організацій, підприємств транспорту** (ст. 972 ЦК України). Для забезпечення можливості пасажирів звільнитися від необхідності пильнувати свою поклажу і одночасно бути впевненими у її схоронності, в організаціях і на підприємствах транспорту організована робота камер схову. Розташовані на території організацій і підприємств транспорту камери схову зобов'язані приймати на зберігання речі, які належать не тільки пасажирам, а й іншим особам незалежно від наявності у них проїзних документів (ч. 1 ст. 972 ЦК України). Це характеризує договірні відносини у даному випадку як **публічні** (грунтуються на публічному договорі). **Види камер схову:** **1) звичайні** (прийом і видача речей здійснюються відповідальними за це працівниками; **2) автоматичні**. На підтвердження прийняття речі на зберігання у звичайних камерах схову поклажодавцеві видається **квитанція або номерний жетон**. Їх наявність у особи дає їй право вимагати видачі поклажі, здійснивши оплату часу її перебування на зберіганні.

ЦК України передбачає **обов'язок зберігача відшкодувати поклажодавцеві збитки, завдані внаслідок втрати, нестачі або пошкодження речі, зданої до камери схову.** Вони відшкодовуються протягом доби з моменту пред'явлення вимоги про їх відшкодування у розмірі суми оцінки речі, здійсненої при переданні її на зберігання. Правила зберігання речей у камерах схову на відповідному виді транспорту, видані відповідно до транспортних кодексів (статутів), визначають граничні строки зберігання таких речей. Ці строки можуть визначатися також за домовленістю сторін. Якщо пасажир або інша особа не забрали належну їм поклажу у встановлені строки, камери схову організацій і підприємств транспорту **зобов'язані зберігати річ протягом трьох місяців.** Після їх спливу, річ може бути продана з відшкодуванням всіх поточних витрат, а залишок суми виторгу повертається поклажодавцю. ЦК України визначає обов'язок забезпечити схоронність валіз (сумок), інших особистих речей пасажирів (крім дорогоцінностей і грошей), які він перевозить у спеціально відведеному місці (ст. 974). У поїздах таким спеціально відведеним місцем є багажний вагон, у літаках – багажний відсік, у автобусах міжміського перевезення – багажне відділення.

**4. Зберігання речей у гардеробі організації** (ст. 973 ЦК України). **Гардероб організації** – це приміщення, спеціально пристосоване для зберігання верхнього одягу і головних уборів її працівників та відвідувачів протягом робочого дня або на час відвідування. Особливості договірних відносин по зберіганню речей у цьому випадку полягають у тому, що їх предметом можуть бути тільки вказані речі, а зберігачем визнається організація, одне з приміщень якої виділене під гардероб. Одночасно з передачею речей у гардероб поклажодавцю видається **номерний жетон або інший знак** (ч. 3 ст. 937 ЦК України), що посвідчує його право у разі необхідності отримати речі. Як правило, зберігання речей у гардеробі здійснюється безоплатно. Незалежно від оплатності або безоплатності зберігання речей, що були передані поклажодавцем до гардеробу, зберігач зобов'язаний вжити усіх необхідних заходів для забезпечення їх схоронності. У випадку втрати жетона або іншого легітимаційного знака, що посвідчує виникнення відносин по зберіганню речей у гардеробі, поклажодавець може претендувати на повернення належних йому речей. Однак, як правило, його вимога може бути задоволена по закінченні робочого дня за умови надання ним доказів приналежності речі саме йому. **Такими доказами може бути** надання працівнику гардероба інформації щодо індивідуальних ознак речі, які можуть бути відомі лише власнику. Якщо працівник гардеробу відмовляється видати речі власнику, який втратив номерний жетон або інший легітимаційний знак, спір підлягає розгляду в судовому порядку.

**5. Зберігання речей у готелі** (ст. 975 ЦК України). Готель, як місце, призначене для тимчасового проживання осіб, відповідає за схоронність речей, внесених ними до готелю. **Річ вважається внесеною до готелю** за умови, якщо вона передана його працівникам або знаходиться у відведеному для особи приміщенні (ч. 1 ст. 975 ЦК України). Готель зобов'язаний забезпечити

схоронність особистих речей особи, яка проживає у ньому, і **за загальним правилом не відповідає за втрату грошей, інших цінностей (цінних паперів, коштовностей)**. Така відповідальність покладається на готель лише у випадку, коли речі окремо передані йому на зберігання з детальним описом властивих їм індивідуальних особливостей. Як правило, такі речі підлягають оцінці за домовленістю сторін. У разі втрати або пошкодження речей особа має негайно повідомити про це готель, а останній – вжити заходів до їх розшуку або відшкодувати заподіяні збитки. Якщо особа заявила про пропажу речей або їх пошкодження після закінчення строку проживання, готель відповідальності за це не несе. Вказане вище застосовується також до випадків зберігання речей фізичних осіб у гуртожитках, мотелях, будинках відпочинку, пансіонатах, санаторіях та інших організаціях, у приміщеннях яких особа тимчасово проживає (ч. 4 ст. 975 ЦК України).

**6. Зберігання речей, що є предметом спору (секвестр)** (ст. 976 ЦК України). У разі виникнення між особами спору про право на річ, до розв'язання цього спору річ може бути передана на зберігання третій особі, яка зобов'язується повернути її особі, визначеній за рішенням суду або за погодженням осіб, між якими виник спір. **Підставою виникнення відносин секвестру може бути** договір або рішення суду. Домовленість про секвестр, за якою річ передається на зберігання третій особі за погодженням сторін спору, називається **договірною**. Якщо рішення про передачу речі на зберігання третій особі до моменту вирішення спору приймає суд, має місце **судовий секвестр**. Зберігачем може бути особа, призначена судом або визначена за домовленістю сторін, спір між якими розглядається. Річ, яка є предметом спору, передається на зберігання третій особі за її згодою, якщо інше не визначене законом. Оплату послуг за зберігання переданих за секвестром речей здійснюють сторони, між якими виник спір.

**7. Зберігання автотранспортних засобів** (ст. 977 ЦК України). Спеціальним видом зберігання положення ЦК України визначають забезпечення схоронності автотранспортних засобів. У разі надання такої послуги суб'єктом підприємницької діяльності, договір зберігання автотранспортних засобів є **публічним**. Публічний характер, зокрема, носить договір зберігання автотранспортних засобів, який укладається у випадках їх розміщення у боксах, гаражах або на спеціальних автомобільних стоянках. За таким договором зберігач зобов'язується не допускати проникнення в них сторонніх осіб і повинен видати транспортний засіб за першою вимогою поклажодавця за умови здійснення останнім оплати наданої послуги. Прийняття автотранспортного засобу на зберігання і виникнення договірних відносин **посвідчується квитанцією або номером чи жетоном**. Ці відносини не слід плутати з платним паркуванням автомобілів у місцях, визначених рішенням місцевих органів державної влади. Цими рішеннями відповідна служба паркування уповноважена отримувати визначену плату за надання послуг по паркуванню автомобілів на вулицях центральної частини міста,

поряд з ринками, іншими місцями їх масового скупчення, але не несе відповідальності за їх схоронність.

Відносини за договором зберігання автотранспортних засобів виникають також між гаражно-будівельним чи гаражним кооперативом та його членами, якщо інше не встановлено законом або статутом кооперативу. Зокрема положення статуту гаражно-будівельного або гаражного кооперативу можуть передбачати, що останній не несе відповідальності за схоронність автомобілів, які розміщені у належних його членам боксах.

### **Питання для перевірки знань:**

1. Охарактеризуйте особливості зберігання цінностей у банку.
2. Охарактеризуйте особливості зберігання речей у камерах схову організацій, підприємств транспорту.
3. Охарактеризуйте особливості зберігання речей у гардеробі організації.
4. Охарактеризуйте особливості зберігання речей пасажира під час його перевезення.
5. Охарактеризуйте особливості зберігання речей у готелі.
6. Охарактеризуйте особливості зберігання речей, що є предметом спору (секвестр).
7. Охарактеризуйте особливості зберігання автотранспортних засобів.